

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. Quæ facultas ens rationis efficiat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

duntaxat affirmatio vnius de alio : vnde homo equus ; siue, quod perinde est, significatum earum vocum realiter inadæquate distinguitur à numero illo ternario proposito, siue à significato harum vocum, numerus ternarius hominis, & equi, & actus vtrumque componentis : quamuis ergo numerus ille ternarius absolute existat non propterea homo equus absolute existet, aut poterit.

- 14 Quarto contra eandem assertionem argui potest : homo equus esset complexum, siue aggregatum quoddam ex homine, & equo ; & apprehensione, aut iudicio, quo alter de altero enunciaretur ; ens rationis non haberet obiectiue tantum in intellectu, imò ne haberet esse obiectiue in intellectu : siquidem cum quis affirmat, aut quasi affirmat hominem de equo, conceptu correspondente his vocibus, *homo equus*, efficit ens rationis : at in eo euentu solum hominem, & equum, & identitatem veram, & physicam cognoscit, illamque iis extremis accommodat, ipsum vero actum non cognoscit : eoque enim eius reflexionis necessitas, aut utilitas est, igitur complexum ex homine, & equo, & actu illo minime cognoscit : vt enim eiusmodi complexum cognosceretur, quamlibet eius partem, ac proinde actum cognoscere oportet : vnde huiusmodi complexum non est obiectiue in intellectu : ac per consequens non erit ens rationis, aut huic certe sua definitio non constabit. Hoc argumentum est omnium optimum ad probandam nostrorum actuum supra seipso reflexionem : nam actus meus cognoscit *hominem equum* : at *homo equus* more reliquorum entium rationis meo actu essentialiter constituitur igitur meo actu meum met actum cognosco. Quamuis autem non sine manifesto obiectionis facta præiudicio nostrorum actuum supra seipso reflexio præiudicari possit : satius tamen est, eam in medio relinquere, quam immaturam, ac præpropetram de ea sententiam, & nec mihi, nec aliis fortè placitum proferre. Quocirca aliter respondeo : cum definitur ens rationis, quod habet esse obiectiue tantum in intellectu, siue cognitum, fictumve ab intellectu, sensus est, ens rationis habere eiusmodi esse obiectiue per identitatem ; quasi sit formaliter ipsum esse obiectiue, fictumve, aut cognitum ab intellectu, nullumque aliud esse positum, vel negatum actuale, vel possibile sortitur : neutiquam vero sensus est, esse obiectiue in intellectu per relationem, quasi terminet illud esse obiectiue, seu aliquam cognitionem : argumentum autem factum solum concludit complexum, in quo constituitur à nobis ens rationis, non habere esse obiectiue in intellectu per relationem ad illud esse obiectiue : secus vero per identitatem cum illo : cum tamen hoc posterius, non illud prius probandum esset.

- 15 Postremò contra priorem assertionem hac ratione argui potest : ens rationis, & impossibile concidunt : at deficiente Deo omnis creatura esset impossibilis : ergo & ens rationis : atqui in eo euentu nullus actus intellectus falsus daretur : siquidem omnis intellectus creatus, qui solus falli potest, tunc deficeret : deinde in eo euentu nulla essent extrema realia, ac possibilia : siquidem omnia in nihilum, atque chimæram euanescerent : perpetram ergo ens rationis in aggregato ex actu intellectus essentialiter falso, & extremis realibus inuicem impossibilibus, & absolute tamen possibilibus collocatum est. Verum imprimis hoc argumentum omnes ex æquo torquet, cum iuxta omnes ens rationis connotet essentialiter actum falsum, merito cuius sit obiectiue tantum in intellectu, siue eo actu intrinsecè constitutur, siue ab eo distin-

guatur, illumque vel antecedit, vel consequatur : at deficiente Deo nullus daretur actus falsus : ergo etiam nullum daretur ens rationis, quod Deum essentialiter connotaret : aliunde vero deficiente Deo omnis creatura esset impossibilis : ergo & esset ens rationis : ac proinde hoc daretur : iam igitur aduersarij, qui ens rationis actu falso saltem connotare censent essentialiter, eadem, quæ nos difficultate premuntur. Respondeo igitur deficiente Deo omnem creaturam impossibilem, ac simul non impossibilem futuram esse : impossibilem quidem ob defectum causæ : non impossibilem quidem ob defectum extremorum realium, quæ eam impossibilitatem constituent : vnde in eo euentu daretur, & non daretur ens rationis : vt latius estensum est à nobis lib. 4. Physic. tractatus 2. capite tertio.

C A P V T III.

Quæ facultas ens rationis efficiat.

16 M leum est, quanta contentione grauissimi Auctores præsentem quæstionem agitent, cum tamen mere vocalis sit, & nullus rei authoramento ditimi possit. Ipse quod in similibus argumentis mihi moris est, operam dabo, vt vocum ambiguitate sublata, & ancipitum verborum nebulis discussis ipsæ res palam emergant. Quocirca altero primo. Intellectus humanus efficit entia rationis. Ita fernè omnis Philosophorum schola, & iure quidem merito : namque efficere entia rationis est fingere per actus essentialiter falsos, siue cognoscere res aliter ac sunt, esseve queunt, vt cuncti modò loquuntur : at intellectus humanus figmentorum mirus artifex est, & res secus quàm sunt, aut possunt esse, multoties cognoscit. Quod de intellectu humano dictum est, id de intellectu etiam Angelico dictum puta : siquidem Angelus errare, & falli potest : haud secus ac peccare. Verum nonnulli Recentiores cum Soncin. 6. met. q. 18. existimant ens rationis non solum à Deo, verum etiam à nobis, & Angelis minime effici posse : siquidem (inquiunt) ens rationis essentialiter repugnat : ergo à nullo simpliciter effici potest. Leue tamen argumentum ad communem loquendi modum deferendum : neque enim id contendimus, ens rationis posse effici ex parte obiecti, idest, fieri posse, vt hircoceruus, verè, & à parte rei existat, sed duntaxat ens rationis effici posse ex parte modi, siue actus, idest, actum per quem fingitur, effici posse. Argumentum autem positum duntaxat concludit, ens rationis priori modo effici non posse : secus vero posteriori modo : at ens rationis effici posse posteriori modo, idest ex parte actus, siue modi satis est, vt absolui, & simpliciter effici posse dicatur, atq; censatur : tum quia absolute, & simpliciter dicitur intellectus efficere genus, & tamen illud solum efficit ex parte modi, siue generitatis, non vero ex parte obiecti, siue naturæ genericæ, animalis v.g. Tum etiam, quia intellectus absolute, & simpliciter dicitur præscindere hominem ab animali rationali, cum esse animal rationale ignorat : & tamen non præscindit hominem ab animali rationali ex parte obiecti, sed ex parte solius actus, siue modi concipiendi, vt omnibus compertum est.

17 Altero secundo : voluntas efficere potest entia rationis : idcirco enim intellectus efficere potest entia rationis : quia potest componere, & diuidere : vnde quoties componit, siue vnit intentionaliter extrema, quæ inuicem repugnant in hunc modum, homo est equus : aut quoties separat ac diuidit extrema, quæ essentialiter

essentialiter eadem sunt in hunc modum, homo non est animal: toties enim ens rationis efficit: ac voluntas similiter potest extrema aliqua componere, & diuidere: ergo poterit efficere ens rationis. Minor perspicua est: quia voluntas amando obiecta, ea sibi intentionaliter vnit, ac secum componit: odiove prosequendo obiecta, ea à se diuidit, & repellit: ergo etiam extrema aliqua inter se vnire, siue componere, volendo esse eadem; necnon extrema aliqua inuicem diuidere, volendo esse distincta rectè poterit; sicuti ad ens rationis comminiscendum oportet. Hac ratione Lucifer cum se Deum esse concupiscit, extrema impossibilia inter se composuit; & non solum intellectu, verum etiam voluntate ens rationis, siue chimaricum effinxit. Secundo probatur eadem assertio, quia voluntas per suos actus toties errat, quoties aliquid fieri, aut esse vult aliter, ac esse debeat, præceptumve sit: Quare peccatum in sacris litteris passim error appellatur: ergo etiam quoties voluntas per suos actus vult obiectum esse aliter, ac esse possit, erroris insimulanda est: cur igitur per eiusmodi errorem ens rationis efficere nequeat? haud aliter ac intellectus errando illud efficit. Id ipsum suadet; quia sicut actus intellectus essentialiter difformis obiecto, in quod intentionaliter fertur, cum eo ens rationis constituit; ita etiam actus voluntatis essentialiter difformis obiecto, in quod intentionaliter fertur, cuiusque obiectum diuinitus esse nequit, sicuti ab eo intenditur, talis, inquam, actus cum suo obiecto ens chimaricum constituere poterit, siue illud ens rationis appelletur, siue ens prohibitum, uti Scotista communiter impossibilia ab intellectu conficta appellare consueverunt.

18 Cæterum plerique Scholastici superiori assertioni refragantur, iis potissimum fundamentis adducti, quibus probari solet, vniuersale fieri non posse à voluntate. Verū ea omnia in Dialectica ita soluta sunt, ut ex ibi positis non inefficax argumentū cōtra hos Authores retorqueri possit: cur enim voluntas sicut vniuersale efficit, ens rationis efficere nequeat? Dices, quia ens rationis à voluntate factū esset & non esset ens rationis; esset quidem, ut supponitur, non esset, quia non à ratione, siue intellectu, sed à voluntate fieret. Verū præterquam quod ratio apud probatissimos Authores intellectum, & voluntatem per modum vnius interduum complectatur; ac proinde ex hoc capite ens chimaricum à voluntate fictum, ens rationis nuncupari possit: hoc, inquam, prætermisso respondeo, ens rationis dici posse non formaliter, sed radicaliter: eo quod cognitio in intellectu, & ratione residens sit radix eius actus, per quem voluntas ens rationis molitur. Quod de voluntate asseruimus, id ipsum de imaginatione, seu phantasia dicendum esse censet P. Suarez, supra sect. 2. n. 18. & merito quidem: eo, quod imaginatio humana vim habeat componendi, ut aiunt, species simplices; siue concipiendi aliquid esse tale, vel tale: qua ratione obiecta aliqua esse nobis conuenientia, alia vero inconuenientia imaginamur.

19 Assero tertio, Deum efficere potest entia rationis in intellectu alieno, probatur: quia ens rationis est fingi rem aliter ac esse possit: at Deus efficere potest in intellectu alieno fictionem rei, aliter ac esse potest; cum eiusmodi fictio sit verum ens reale, ac proinde sub obiecto diuinæ omnipotentiae claudatur. Dices: efficere ens rationis, est fingere rem secus, ac esse possit: Deus autem per actum alieni intellectus fingere nequit, sed solum facere, ut per eum alienus intellectus fingat. Contra tamen: quod Deus non fingat per actum alieni intellectus, arguit quidem Deum non esse causam intentionalem eius figmenti, siue

entis rationis: at non arguit, Deum non esse causam physicam eius figmenti, & entis rationis: siquidem actum, per quem fingitur, efficienter producit. Hac ratione communiter explicari consuevit, Deum non esse causam moralem, siue intentionalem peccati, v.g. odij ipsius Dei: eo quod peccans, odiove habens non denominetur, eius tamen causam physicam esse, eo quod eiusmodi odium simul cum arbitrio creato efficienter producat. Assero tandem, Deus in intellectu suo, siue per conceptus proprios, entia rationis non efficit: ratio est, quia in intellectu diuino nulla est fictio; deceptio nulla: sicuti enim voluntas Dei omnis macula, scelerisque pura est; ita eius intellectus nullius erroris nebula occacari, obducive potest: cum ergo ens rationis pro formali cognitionem falsam, siue erroneam complectatur; sanè ab intellectu Dei longè relegandum est.

CAPVT IV.

Quæ facultas ens rationis cognoscat?

20 Illud exploratum est, ens rationis à quacunque facultate effici potest, ab ea eadem cognosci posse: siquidem non nisi cognoscendo effici potest, eiusque efficientia in cognitione essentialiter falsā constituit: vnde intellectus humanus, & Angelicus, & vis imaginatrix ens rationis vt efficere, sic etiam cognoscere possunt: quare de solo Deo quæstio hæc esse potest, quæ sicuti præcedens vocum ambiguitate laborat, laboremque parit: vnde vt distinctius dirimi possit, vnā, aut alterā assertionem sensum meum aperiam. Assero primo, Probabile est, Deum absolute, & simpliciter non cognoscere entia rationis v. g. hominem, hircocerum, &c. Hanc assertionem tuetur P. Vasquez t. 2. in. 1. part. disp. 118. cap. 4. modus tamen, quo eam defendit, nec mihi, nec aliis communiter probatur, eiusque argumenta inferius enodabuntur. Suadetur ergo statuta assertio: quia vt verum sit, Deum absolute, & simpliciter non cognoscere hominem equū, satis est, vt eum non cognoscat conceptu correspondenti his vocibus *homo, equus*; at eum, eo conceptu non non cognoscat: ergo absolute, & simpliciter eum non cognoscat. Minor perspicua est: quia conceptus correspondens his vocibus *homo equus*, est conceptus falsus, quoque homo esse equus apprehenditur, vel affirmatur: primo à contrario, quia conceptus correspondens his vocibus *homo verus distinctusque ab equo* est conceptus verus, quoque homo non esse equus apprehenditur, vel iudicatur. Secundo à priori, quia hæc voces *homo equus* significant hominem equum: at homo equus includit intrinsecè, & essentialiter actum falsum: ergo hunc significant: ac proinde hic illis correspondet. Porro maior præcipui syllogismi suadetur: quia cum agnosco hominem, eius definitionem ignorans, absolute, & simpliciter non cognosco esse animal rationale, id enim est eius definitionem, ignorare: at non alia de causa, nisi quia non cognosco animal rationale conceptu, siue claritate correspondenti huic voci complexæ; *animal rationale*: ergo similiter in presenti, &c.

21 Assero secundo, Deus ex parte obiecti cognoscit entia rationis: eaque nihil intrinsecè, & essentialiter includunt, quod intellectum Dei lateat, ab eo ve non cognoscat. Ita P. Suarez disput. 54. Metaphys. sect. 2. Hurtadus disput. 19. Metaphys. sectione 2. Arriaga disputatione 16. Metaphys. sectione 4. & ex antiquis Scholasticis ferme omnes. Probatum assertio: